

Швець, Т.А. Аналіз наукових досліджень в аспекті формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів [Текст] / Т.А. Швець // Osobowość, społeczeństwo, polityka : Mater. VI Międz. Konf. Nauk.-Prakt. / Pod red. J. Kota. – Część 1. – Lublin: WSEI, 2017. – S.163 - 165.

Швець Тетяна Анатоліївна

к.пед.наук, старший викладач

кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

факультету дошкільної та початкової освіти

Херсонський державний університет

м. Херсон, Україна

**АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННІ
ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Анотація. В статті автор аналізує дослідження науковців щодо підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів з проєкцією на формування їх професійної майстерності. Представлене авторське визначення поняття «професійна майстерність майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу».

Ключові слова: професійна майстерність, діти дошкільного віку, дошкільний навчальний заклад, майбутній вихователь, підготовка.

Стратегічні напрями розвитку системи освіти в Україні окреслені концептуальними положеннями державних документів: «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки», Законами України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти, – спрямовують навчальні заклади на покращення її якості в усіх галузях, від вищої до дошкільної, що має свої специфічні особливості щодо роботи з дітьми дошкільного віку.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить про багатоаспектність її наукового осмислення. Теоретичні та методичні засади професійно-педагогічної підготовки фахівців дошкільної освіти розкрито у працях Л. Артемової, Є. Белкіної, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Кічук, Л. Коваль,

О. Кононенко, К. Крутій, В. Кьона, Н. Лисенко, Н. Манжелій, Т. Науменко, В. Пабат, Т. Поніманської, Л. Покроєвої, О. Поліщук, Т. Танько, Х. Шапаренко, Р. Кондратенко та інших. Шляхи та методи підвищення професійної підготовки обґрунтовували О. Колесник, Г. Беленька, Н. Левінець, Т. Кротова, О. Бурдяєва, І.Слепцова, Т.Танько та інші. Предметом сучасних дисертаційних досліджень є різні аспекти підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до багатьох видів діяльності: до пізнавальної самостійності (В. Бенера); до педагогічного менеджменту (Г. Загорченна) та самоменеджменту (В. Мусієнко-Репська); індивідуального стилю педагогічного спілкування (І. Луценко), керівництва образотворчою діяльністю (І. Ібрагілов, М.Кривоніс, О. Дроботій), педагогічної підтримки дітей дошкільного віку (Н. Колосова), до роботи у сім'ях (Н.Ковалевська) та з неблагополучними сім'ями (Т. Жаровцева), до застосування народних традицій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку (Н. Левінець) та їх соціалізації (Н. Сайко), а також до взаємодії з ними (І. Слепцова), до художньо-педагогічної (Г. Підкурганна) та музично-педагогічної підготовки (Т. Танько) тощо.

Теоретичне осмислення педагогічної майстерності у структурі професійної підготовки педагога та неоціненний внесок у її становлення та розвиток здійснено І. Зязюном, Н. Кузьміною, В. Крутецьким, А. Макаренком, В. Семіченко, В. Сухомлинським, Н. Тарасевич.

Окремі питання зазначеної проблеми розкрито у дослідженнях Б. Андрієвського, Є. Барбіної, Л. Загородньої, Н. Кічук, Ю. Косенко, О. Кучерявого, І. Кривоноса, В. Нестеренко, Л. Петухової, С. Тітаренко.

Науковцями визначено теоретико-методологічні та методичні засади формування педагогічної майстерності педагога у системі неперервної педагогічної освіти, формування основ педагогічної техніки, професійної та музично-педагогічної компетентності у майбутніх фахівців дошкільної освіти, теоретичні і методичні основи їхнього професійного самовиховання та пізнавальної самостійності. Натомість проблема формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів не була предметом дослідження.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що вчені звертаються до різних аспектів професійно-педагогічної підготовки працівників дошкільної освіти. Зокрема, професійну компетентність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів досліджує Л. Кідіна, професійну компетентність на засадах акмеологічного підходу – Х. Шапаренко, педагогічну техніку – Л. Загородня, формування риторичної культури – В. Тарасова, підготовку студентів до навчання дошкільників української мови – А. Богуш, Т. Котик, роботи з художньою літературою – Т. Савінська, професійного самовиховання – О. Кучерявий, прогностичної діяльності – Н. Давкуш, до роботи у сім'ях – Н. Ковалевська та з неблагополучними сім'ями – Т. Жаровцева, до роботи з батьками дітей раннього віку – Г. Борин та ін.

Еволюція поглядів на професійну майстерність свідчить про те, що дане питання сягає своїми коріннями у сиву давнину, в ораторську діяльність визначних мислителів свого часу: Аристотеля, Демокрита, Квінтіліана, Платона, Сократа, Цицерона та ін., погляди яких на сутність і змістові характеристики досліджуваного явища розкрито у розділі.

Подальший історико-педагогічний аналіз досліджуваної проблеми дав змогу стверджувати, що гуманістичний аспект як теоретична основа формування професійної майстерності сучасного вчителя-вихователя також знайшов своє відображення у працях відомих педагогів минулого – Я. Коменського, І. Пестолоцці, Н. Дистервега, К. Ушинського, М. Пирогова, а згодом – П. Блонського, С. Шацького, А. Макаренка, В. Сухомлинського.

Аналіз та систематизація психолого-педагогічних підходів до цієї проблеми Ю. Азарова, Н. Кузьміної, О. Абдуліної, В. Коротова, Ф. Паначина та ін. засвідчили єдину точку зору науковців щодо підвищення творчого рівня педагогічної діяльності та цілеспрямованого формування професійної майстерності.

Відсутність цілісної системи викладання педагогічної майстерності, відповідних підручників уповільнювала практичне вирішення найактуальніших проблем професійної підготовки майбутніх вихователів, серед яких значущим є

визнання необхідності формувати елементи педагогічної майстерності у студентів педвузів.

Усе це призвело до створення спеціального курсу педагогічної майстерності, котрий вперше було введено в Полтавському педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка і котрий став своєрідною альтернативою предметно-орієнтованої системи професійної підготовки. Завдяки цьому відбувалось зміщення вимог, що ставились перед студентами, із засвоєння окремих галузей знань до формування загальної, інтегральної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Концептуальні положення про організацію професійної підготовки, що орієнтується на особистісний розвиток майбутніх вихователів, на самоорганізацію їх власної педагогічної діяльності на рефлексивній основі, розроблені полтавськими науковцями, покладені в основу досліджуваної нами проблеми.

Отже, аналіз теоретичних посилань сприяв конкретизації поняття «професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» як інтегративного особистісного утворення, складовими компонентами якого є гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та професійні вміння, що забезпечують ефективність взаємодії з дитячим і педагогічним колективами та батьками. Змістовими структурними компонентами досліджуваного утворення детально схарактеризовано такі: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та педагогічна техніка.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. — К. : Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Богуш А. М. Компетентніший підхід у підготовці майбутніх фахівців

дошкільної освіти у вищому навчальному закладі / А. М. Богуш // Реалізація європейського досвіду компетентнішого підходу у вищій школі України : матеріали метод, семінару (НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України). - К.: Педагогічна думка, 2009. - С. 271-281.

3. Shvets T.A. The theoretical ground of the pedagogical conditions for the professional training of future preschool teachers / T.A. Shvets. Eastern European Scientific Journal (Gesellschaftswissenschaften): Düsseldorf (Germany): Auris Verlag, 2016. - №1. - P.134-137.

4. Швець Т.А. Формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: Навч.-метод. посібник / Т.А. Швець. – Херсон: Айлант, 2016. – 124с.